

MAGYAR IZRAELITA.

Előfizetési feltételek:

Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel.

Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.

Szerkesztői iroda:

Ujtér 2-dik szám, 2-ik emelet.

Kiadó hivatal:

Lipótvárosi templomtér 6 sz.

Megjelenik minden pénteken egy egész íven.

Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdíjon felül egy fél hasábos petitsor után 3 kr. számítatik.

Teljesszámú példányokkal még szolgálhatunk.

A „Pesti Napló“ hitközségünk közgyűléséről.

Hitközségünk f. hó 16-án tartott közgyűlésének alkalmából, Bródy Zsigmond ur a „Pesti Napló“-ban egy cikket tesz közzé, mely az általam e közgyűlésen magyar hitszónok alkalmazása iránt az előljáróshoz intézett kérdést, és elnök urnak erre adott válaszát felemlítvén, ama állomás betöltését sürgeti.

A cikk maga, a „P. N.“ február 22-ki számából e lap olvasói előtt is bizonyosan ismeretes levén, én csak néhány megjegyzést óhajtok felvilágosításul hozzátenni.

A „Pesti Napló“-nak, úgy hiszem, mi zsidók csak köszönettel tartozunk azon figyelmes érdekeltségéért, melyet hitközségünk ügyei iránt tanusít.

A cikk azonban a „Pesti Napló“-ban jelenvén meg, nem épen csak hitsorsosaink, hanem a nagy közönség foruma elé vitte a dolgot, s miután ez semmi esetre sem lehet e kérdés közelebbi viszonyairól kellőleg felvilágosítva, itt talán félreértésre adhatna alkalmat.

A cikket könnyen úgy lehetne értelmezni, mintha a pesti hitközségnek ft. főrabbiját, vagy előljáróságát lehetne hibáztatni azért, hogy a pesti izraelitáknak még mindeddig sincsen magyar hitszónokuk.

Az én közgyűlési interpellatiómnak, melyen pedig a kérdéses cikk alapszik, ily értelme nem volt, s Bródy urnak sem lehetett szándékában cikkének ily értelmet adni.

Főrabbi urat nem hibáztathatjuk, mert neki nem is tartozik jogköréhez, s tehát nem is lehet kötelessége a község tisztai állomásainak betöltése; — jog és kötelesség e részben egyedül az előljáróságot, választmányt, s a végleges eldöntésre nézve a közgyűlést illeti. — Ha tehát főrabbi ur e kérdéstől egészen távol tartja magát, csak hatáskörében marad, s egyáltalában nem lehet tárgya méltó szemrehányásoknak; ha befolyást gyakorol az eldöntésre, az eldöntésnek a választmány részéről mindamellett függetlennek kell lennie, és a felelősség is egyedül a választmányt terhelendi.

Mi pedig az előljáróságot és választmányt illeti, tagadhatlan tény az, hogy e fontos kérdésben mindeddig nem jutott tovább a tanácskozások stádiumánál.

De ha jól vagyunk értesülve, az igazgató választ-

mány ezen lassuságának nem más az oka, mint épen ama gondosság és alaposság, melylyel a kérdés tárgyalatik, és épen az, hogy a választmány ez állomást a beérkezett pályázások alapján betölteni vonakodott, tanusítja alaptalan voltát azon aggálynak, mintha jelenlegi választmányunk a lelépett előljárósnak e részbeni fonák intézkedéseit magáévá akarná tenni.

Ha igaz az, mit pedig hinni alapos okunk van, hogy az előljáróság a magyar hitszónok számára függetlenebb, tekintélyesebb állást akar teremteni, mint minőre az a mult évi pályázat értelmében számot tarthatna, ugy csak örülnünk lehet az ily üdvös eredményű késedelmezésnek!

Én részemről szükségesnek tartottam e kérdést a közgyűlésen megpendíteni, hogy a választmány újból is megerősítették azon megggyőződésben, miszerént a község magyar ajku tagjai folytonosan érzik hiányát az édes anyanyelvben nyújtott hitoktatásnak!

De a kérdés sajtó utján megvitatását, s különösen részletes megvitatását időelőttinek tartottam, mi ez állomás iránti nézeteimnek természetes következménye.

Mert meg vagyok győződve arról, hogy egy rabbinatusi ülnök állása, s természetesen annak fizetése sem olyan, mely mellett igényünk s reményünk lehetne ahoz, hogy egy a pesti hitközséghez méltó, s különösen annak kitűnő német hitszónokával egy vonalon álló férfit fogna jelentkezni. Ebben Bródy ur egy véleményben van velem!

Ha pedig más a kellő függetlenség és tekintélyességgel felruházott állomást kell teremteni, a községi budget tekintetéből is egy oly alkalmas hivatalt kell kikeresnünk, melylyel a hitszónoki tisztet össze lehetne kötni.

Ily hivatal volna nézetem szerént a községi tanintezetek igazgatósága, melyet a községi szabályzat rendszeresített. Miután pedig ezen igazgatóság, mint a közgyűlésen felolvasott elnöki jelentésből megtudtuk, csak a szabályzat helybenhagyása után fog betöltethetni, részemről ez időpont előtt a hitszónoki állomás betöltésének módzatait sem óhajtom hirlapi megvitatás tárgyává tenni.

Bródy ur cikkének még egy kitételére van megjegyzésem.

Azt mondja ő, hogy az előljáróság magyar pro-

grammja által vívta ki a község bizalmát. Nekem és másoknak ily program léteztéről nincs tudomásunk, csak annyit tudunk, hogy a községtagok, nyelvi és nemzeti-különbség nélkül egyaránt ragaszkodnak az előljáróhoz csak azért, mert a községi ügyeket úgy kezeli, mint azt a korigények, a közóhajok, a hit és közműveltség érdekei megkívánják.

Egyébként én úgy ismerem cikkíró urat, hogy legkisebb kétségem sincs benne, miszerént ő cikkével semmit sem akart egyebet, mint a jó ügynek szolgálatot tenni.

Mezei Mór.

Moséh, a látnok, a világtörténet romjain.

III.

Nécach Jisrael lo jesaker!

Midőn a szükség legnagyobb, s segítség legközelebb. Korunk nyomorával megismertettelek nyájas olvasó, egy festvényben, melyet egynémelyik talán felette komornak, vagy épen tulzottnak talált.

Az embersziv már érzi természeténél fogva igen is hajlandó az őt környező visszásságokat, mennyire tőle telik, elpalástolni, és midőn a bátrabb kéz a függőnyt szellőztetni merészkedik, az ott elrejtett képet eltorzítottan találja, ennek élethűségét, igaz voltát tagadja. — A hiu, bármily rút legyen, mindig talál énjében sok imádni valót, és rossz néven veszi, ha tükröt tartasz elébe, mondván: im, be rutak arcvonásaid, mily ferde termeted. Azért minden időben kevesen voltak azok, kiknek vissza nem tetszett volna az örök igazság szózata, mely ezt harsogtatá a bűnös fülébe: be rutak arcvonásaid, mily ferde termeted!

Csak fényoldalakat kívánunk látni, s nem gondoljuk meg, hogy ilyek csak ott láthatók, hol az árnyéknak is jutott osztályrésze, és épen ha az árnyoldalakat szemléljük, annál jobban tűnnek szemünkbe a fénypontok.

Tekintsünk minden tőlünk telhető optimismussal még egyszer vissza a leleplezett festvényre, de ne korlátozzuk a vizsga pillantást egyes részletekre... nézzétek ott emelkedik bámuló szemünk előtt egy nagyszerű fényalak: művelődés, ipar, művészet, tudomány, kimérhetlen elmésség, nagy horderejű találmányok és felfedezések, semmi akadálytól vissza nem rettenő erély, politikai érettség s a mindenütt segíteni törekedő szeretet intézményei... De ezen fényes diszmenetet megzavarólag ott tolakodik az előtérbe két rongytakarta szörnyű alak, hosszú kiséretének kietlen árnyékával elhomályosítván az egyes fényalakokat.

E két alak: A vallástalanság és a szegénység, melyek ha boldogtalan testvérpárként karöltve járnak a legmagasabb fokra emelik a nyomort, s ha ehez még háborúk és betegségek járulnak, akkor háromszorta jaj!

De hol a hanyatlás oly tagadhatlan jelei mutatkoznak, oly álláspontot szükséges elfoglalnunk, honnan szabad és merész pillantást vethetünk az alkony esti csillagára, mely egyszersmind a virradó nap hajnal-csillaga is.

Festvényünk alapvonásait történetünk legszomorubb korszakából, az egyiptomi zsarnokság idejéből merítők.

Akkor történt, a mi e szentirási festvénysorozat második képének tárgya.

Móséh, a legnagyobb férfiú születésének, csodás megmentésének történetét még gyermekkorotokból tudjátok. Mégis sok itt a kérdezni és megfejteni való.

Mit ábrázol e kép? Hadd magyarázzuk a rejtélyes jeliratot! Nem azt jelenti-e, hogy:

Itt van már a megszabadító, a midőn még nem is sejtenétek!

Móséh-nak hítták a megszabadítót, t. i. a folyamból kiszabadítottat, ki a süllyedt kor végromlással fenyegető hullámaiból mindent eltemető árából megmenekszik, hogy korának és minden kornak irányadója legyen és maradjon. Az ily, minden életet megsemmisítő, minden emelkedettséget elmosó, pusztító hullámok között hatalmas szirtként emelkedik ki Móséh feje, melyhez a közel enyészet veszélyeztetett áldozatai menekülhetnek.

Nem állott-e szükségképen az oly nemzet, mely a rabszolgaságban úgy minden ellentállás nélkül megnyugodott, és a melyre ama vérellert rendelvény, értem az ujonuszülött gyermekek vízbe fulasztási parancsát, meghozathatott; nem áll-e az ily nép a végenyészet sírjának szélén, vagy, ez a másik lehetőség, a megszabadulás hajnalán? Mindenképen oly percben, mely mint esti csillag a nap leáldozását, egy korszak befejezését jelzi, melyben a magokat túlélt formák és alakzatok összeroskadnak, a lebilincsel szellem a hanyatló test romjai alól feltámad, hogy új alakot öltson, más formában jelenhessen meg.

Hová lett a nagy eldődők hős szelleme? Nem élt-e már emléke sem Ábrahám, Izsák, Jákob és Józsefnek e rabszolgai lelkekben, mely buzdította, élesztette volna őket? De a dőledező romok alatt, az eltiprott, szellemtelen, elmállott, baromilag lealázott rabszolgákban, a kor füstölő hamvaiban mozogni kezdett a boldogabb, jobb jövőnek lelke, szelleme. Móséh megszületik. Itt a megszabadító...

Igy kormányoz a Mindenható. Az enyészetnek indult régi ben fekszik az új szellem ébrénye. A sivatag és sötétségből és a chaos mélységiből emeli fel fejét az új teremtes; az életszikra, melyet Isten szelleme költ, tűztengerré lesz és világosság árává.

A rothadó magból kelnek ki az élet új csirái; a hervadó virágban veszi kezdetét a gyümölcs, melynek magva ismét csak akkorára érik meg, midőn az azt környező husos részek eltikkadtak.

És nem így van-e ez a lélek magvával az emberben? Minél érettebb a szellem, annál hervadtabb a test; lassanként bontakozik héjából. Minél közelebb áll ő a sir kapujához, annál kevésbé tájékozhatja magát ez idegenszerű s idegenkedő világ nézőhelyén, egy más, egy jobb világ felé irányozván lassu de biztos lépteit. Noha még az aggkoru is gyakran üdül az emlékezet szivindító echojánál, de mindig azon gondolatok tolongnak az előtérbe: mikor látlak majd benneteket, kik életem híu támaszai valátok, s kik előre siettetek a világosság örök honába? A földi élet történetei mindig gyengébb benyomásokkal vonulnak el az elhomályosuló szemek előtt, de annál mélyebbre szállnak a menyői alakzatok a porhadni készülő sziv rejtékibe, mig elvégre a hatalmas Jemin Adonaj kihámozza az Isten hasonmását földi ráházatából, és a megszabadult szellem új léte formákban szárnyal fel.

És a mint a mikrokosmosban t. i. az egyesek életében, úgy van ez a makrokosmosban, azaz a nagy egészben, a világ egyetemében, melynek kicsinyített tükre az ember! A természet haldoklásában fejlődnek az új élet

atomjai; a merev tél hóleple alatt serkennek a tavasz bájos gyermekei.

Nincs halál, melyben nem rejlenék élet . .

És ez törvénye, természete az emberiség történetének is!

A haldokló, végvonaglásában sinlő korszaknak sirkapui mögött, ott vár az ujkor, és ujjászületés a fel-tamadásra.

És a mi avult, magát túlélte korunkban még nem született volna meg a boldogabb és jobb jövőnek szelleme? Nem lehetne-e itt ott hallani pezsgését, bár nem öltött még felismerhető alakot, bár még öntudatra nem ébredt is, és mintegy pólyába takarva aluszsza gyermeki álmát? Lehetséges-e, hogy a bennünket megszabadító szellem, mely a boldogabb lét Kanaánjába vezetend, még meg nem nyitotta volna szemecskéit? Nem ütne még szívére, és nem élné még legalább az ébrényi élet első hajnalát? . . .

Persze nem ismerjük, nem tudhatjuk hol található és hol kereshetni nyomait, valamint Izraelben senkinek sem vala sejtelve Móséh megszületéséről. Azonkívül — s ezt figyelembe szükség vennünk, — Kanaánba sivatag pusztákon vezet keresztül az út, mely negyven évig tart; azaz küzdelmekben gazdag és kínos átmenetnek pusztája terül el a szem előtt, mely a hasadó ujkor virányait kéklemi!

Dr. Jóseffy.

Néhány komoly szó a nevelési ügyről.

A népnevelés azon tényező, melytől napjainkban leginkább függ jövőnk szebb fejlődése. Jobbjaink belátják ugyan a népnevelés nagy fontosságát, és szükséges voltát, — a min azonban az e nagy feladattal foglalkozóknak okvetlenül fen kell akadniok, az a ferde házi nevelés, melyben különösen leányaikat a szülők többnyire részeltetik.

Elvonják különösen a tanulástól leányaikat, azon elcsépelt okoskodásnál fogva: Minek a leánynak a tanulmány?

Sok anya a helyett, hogy leánya szívént nemesítene, értelmét jövőbeli társadalmi helyzetére előkészítene, a helyett, hogy kedélyét célszerű olvasmányok által művelné, felfogásának és érzelmeinek tisztulását előmozdítaná, — e helyett, mondom, sok anya hiú enyelgés, folytonos piperézés, kacérkodás, tánc és egyéb divatkorral rontja meg zsenge leányának ifju hajlamait, képezi munkakerülő divatbábbá leánygyermekét.

Fájdalmas megütközéssel nézi a felvilágosodott népbárát, ha nem csak a felserdült hajadont, hanem az alig hat hét éves gyermeket is fénytűzési cikkekkel elhalmozottan, drága kelmékből készült ruhákban kacéran pöfeszkedni látja, és elszomorodik azon tapasztalaton, miként szándékosan élesztetik a gyenge leánygyermek szívében a hiúság és tulságos tetszvágy! Ellenben megfoghatlan könnyelműséggel elhanyagolják mindaz, mi a

legszebb női, anyai és gazdaasszonyi hivatásnak mellőzhetlen kelléke.

Fájdalmas megütközéssel nézi a felvilágosodott népbárát, miként fajul el napról napra a női nemzedék fél-szeg és egyoldalú kiképzés miatt, ha látja, miként a szülék törekvése közönségesen csak oda irányul, mikép fedessék el a divat zománcával, a társalgási ügyesség üres szóvirágaival, bájos testhajlongásokkal, és egy kis zenészetű műkedvelőséggel a lényeges fogvatkozás, — a szülkéséges ismeretek hiánya, a nemesebb érzelmek elhanyagoltsága!

Habár e ferde irány ellen hathatós orvoslást csak maga a nép, s első sorban az érdekelt szülék nyújthatnak, mindamellert szent kötelessége a népnevelőnek is, ezen ferdeség ellen teljes erejével küzdeni, az innen folyó bal-kinövések mellőztének módját felkeresni.

Vannak ugyan közöttünk nagy számmal olyanok, kiknek minden egyébre jut miből áldozniok, csak a köz-műveltség intézeteire, az emberi nem nemesítésének szent céljaira nem; de mégis, ha azt akarjuk, hogy a szellem ne legyen a testnek alárendelt rabszolgája, kevesebbet kell fordítanunk a tánc- és szabómesterre, s helyette többet az erkölcsi és szellemi nevelésre!

Fordítsunk tehát először is tanodáinkra nagyobb figyelmet, e téren előre kell még számos lépést tennünk, nem hátra, mint azt sok községi előljáró hinni látszik, mert ha megfontoljuk a dolgot, csodálkozunk kell azon, hogy a tanító, ha teheti, táncmesterré vagy szabóvá nem lesz inkább, mintsem 200, 300 vagy legjobb esetben 400 ftnyi évi fizetés mellett a tanítás és nevelés vajmi sulyos mesterségét gyakorolja!

Ez azonban önmagában nem elégséges, mert bizony számosan vannak az oly leányok is, kik iskolába jártak, s mégis tudatlanok maradtak; és ennek nem más az oka, mint az iskolában szerzett ismereteknek, az iskolabóli kilépés utáni teljes elhanyagolása. Mert az, mit az iskolában megtanultunk, azt csakhamar elfelejtendjük, ha otthon is, nem ismétlendjük s folytatandjuk. Legtöbb esetben azonban a szülék, fájdalom, elmulasztják gyermekeiket szel-lemük további kiművelésére serkenteni.

Nem elég, ha négy vagy hat évig iskolába jártattuk a leánygyermeket, hanem azután is folytonosan gyakorol-tatni kell vele az olvasást, s hogy ha ezt megunta, üres óráiban mit cselekedjen, azt minden jó háziasszony, minden godos anya tudni fogja! Kövessék anyáink példáját, fog-lalkozzanak többet a háztartással, mint a tánc és pipe-rével, és jó anyák, jó nők, jó honleányok válandnak, be-lőlük, kik nem csak a ház költségeit gyarapítandják, ha-nem áldást hozandnak családukba.

Bocsánatot nem kérek senkitől, mert nem volt szán-dékom valakit megsérteni! Engem csak azon buzgalom serkentett a felszólalásra, hogy tölem telhetőleg szolgál-atot tegyek a népnevelés szent ügyének, melytől függ ki-csiben a családoknak, nagyban a nemzeteknek boldogabb jövője!

Ungar Mór.
tanító.

TÁRCA.

Pest, febr. 25-kén 1862.

De rebus omnibus et quibusdam aliis.

III.

A német, ha a zajnak és rendtelenségnek legmagasabb fokát akarja jelezni, azt mondja: itt oly zaj van, mint lengyel országgyűlésen. A magyar sokkal közelebb hasonlattal él, — talán a mi a gyűlésekbeni zajt illeti, az ő lelkiismerete sem egészen tiszta, — és azt mondja: itt nagyobb zaj van, mint zsidó iskolában. Én nem tudom, ki formálhat nagyobb jussot e mindenestre megtisztelő összehasonlításra, vajon a lengyel országgyűlés vagy a zsidó iskola, de arról meg vagyok győződve, hogy ha az illetők, kik e hasonlatokkal legelőször éltek, az X...i községelöljáróság gyűlésén jelen lehettek volna, mind a német, mind a magyar példabeszéd most egészen másképp hangzanék.

Ezzel természetesen nem azt akartam mondani, hogy a lengyelek országgyűlése példás rendben szokott volt lefolyni, és hogy a zsidó iskolákban még a légyszárny suhogását is lehet hallani; én csak azon elvitázhatlan jogcímről akartam említést tenni, melynek alapján az X...i községelöljáróság mind a magyar, mind a német népszólás ezen öt telyesen ignoráló hasonlata ellen telyes joggal óvást tehet.

Es a népkifejezés ez ügyben nem csak az X...i, hanem majd minden zsidó községgyűlés irányában igazságtalan. Ugy az egyik, mint a másik a rendet, a méltóságot, a higgadságot talán még hirből sem ismeri. Soh' sem fogom elfelejteni azon benyomást mit néhány év előtt sztlővárosom községelöljáróságának egyik gyűléséből magammal vittem. Csak akkor kezdetem valóban érteni a nagy költő szavait: „doch der Mensch versuche die Götter nicht, und begheire nimmer und nimmer zu schauen“ sat., sat.

Nem kevésbé kellemetlen benyomással távoztam két év előtt a pesti községteremből, midőn az akkori előljáróságtól, zichronoh livrachah! vagy öten az egyetemi ifjuság nevében a Széchényi-requiem megtartását kértük. És tulzás nélkül merem mondani, hogy ez majdnem mindenütt ugy van.

Bezzeg csodálkoztunk és tátottuk az illető szájakat, midőn a pesti község februárius 16-kán tartott közgyűlésén a valóban példás parlamentáris rendet és fegyelmet láttuk. Ez azután süker, melyre az elnök méltán büszke lehet, mely előtt minden más háttérbe szorulni kénytelen. Arányt hozni be a kiadások és a bevételek közt? Gyermekekjáték. A nyakas mézszárszékeket rendre utasítani? Bagatelle. Az a föladat: kétszázegy mondd kétszázegy zsidó balbószot féken tartani, majdnem négy órai vitatkozás közt a rendet mindig megóvni, a parlamentarismus szigorát oly elemek irányában alkalmazni és érvényesíteni, melyek azt eddig nem is ismerték. Dr. Hirschler véghezvitte a hihetlent, megmutatta, hogy zsidó közgyűlésen is uralkodhatik példás rend és nyugalom. Ez azután a mütét, melynél nehezebbet még bizonyosan nem vállalt magára! Látszik, hogy keze nem szokott reszketni; oly bizossággal kezelte az igazgatói gyeplőt, hogy csak öröm volt nézni. Utólagosan köszönetet szavazok neki, hogy kigyógyított azon balhiedelemből, miszerént zsidó községgyűlés és rend — ellentétek.

Mert csak valljuk meg, a kitüntetett rendet legnagyobb részben az elnök erélyes és a mellett ildomos eljárásának köszönhetni. Nem csak egyszer volt még e gyűlésben is a rend töredékeny naszáda a felbőszült zajhullámok által elnyeléssel fenyegetve, hanem az elnök erős keze tüstént elhárította a veszélyt. És mindamellét a csengettyű csak igen kevesett dictiózott. Tudtomra

a „rendreutasítás“ is csak egyszer fordult elő. Dr. Hirschler megmutatta, hogy kis eszközökkel is lehet nagy eredményeket létrehozni. És itt az eredmény valóban szép és örvendeztető volt!

És hogy ezen eredményt kellő mértékben méltányoljuk, csak arra kell gondolni, mennyire szeretik kedves hitfeleink, magokat nyilvános alkalmakkor hallatni. Tapasztalatból beszélnek. Hallottam már szónokot, ki a mi a „mir“ és „mich“ használatát, meg a névelők alkalmazását illeti, még a berlini eckenstehereken is tultett, s ki mindamellét oly benső önmegelégedéssel, oly irigylésre méltó nyugalommal perórált, hogy tanulhatott volna tőle az angol parlament tagja, ki huszonöt session át mindig ugyanazon helységet képviseli. Gondolt is ő azzal, hogy ebben a pereben egy roszul használt articululus jajdult fel méltó fájdalmában, a másikkban egy irgalmatlanul megtámadt negyedik eset becsületében megsértve találja magát; itt egy hűtlenül elhagyott prädikatium hívja le az ég haragját az álnok, hitesegegett subjectumra; ott egy árván és minden támasz nélkül a világ piacára kitett névhatározó kesereg életének balsorsán. Mit gondolt mindezzel a szónok? Ő csak beszélt, és midőn végtére egy hatalmas knalleffecttel szónoklatát bevégezte és sárgaselyem zsebkendőjével homlokát megtörtylven, helyét elfoglalta: akkor diadalának örömrerzetét talán csak az az egy gondolat zavarta némikép: mért nem lett ő „heisitzer“ helyett legalább is — angol premiér? Ismertem egy más községtermi szónokot, ki ha, veszem, az iskola-épületnek új meszeléséről kellett beszélni, elkezdett Mariusnál, ki Carthago romjain kesereg, átment ezután a középkori architectura fény- és árnyoldalainak fejtegetésére, egy hatalmas salto mortaléval a középkor befolyásába az ujkor humanisticus elveire kapaszkodott, nyakon csipte aztán Pestalozzit és nevelési rendszerét, és végre egy kellemetes saltus lyricussal abban állapodott meg, hogy bizony már szükség volna, a községi iskola falait újból meszeltetni, mivelhogy és minekutána azok bizony már igen is roszt karban vannak. Csak ha községi szónokaink, nem beszélnek épen a pestiekről, parlamentáris gyakorlatát és e mellett féktelen beszélhetnékjét, jól ismerjük, akkor tudjuk valóban méltányolni azon szigoru rendet és méltóságos magatartást, mely a pesti község mult heti közgyűlésében mindnyájunk meglepetésére és örömére uralkodott.

A mi e sorok íróját leginkább meglepte, az a szigorú és minden phrasistól ment tárgyhozszólás, melyet majdnem minden szónoknál tapasztalt. Látszott, hogy nem azért szónokoltak az illető urak, mivel kitüntetni akarták magokat, hanem mivel véleményük nyilvánításával a nézetek és vélemények tisztulásácz akartak járulni. Hanem jól is tették, tapasztalták mily hangosan és érthetőleg nyilvánul a közgyűlés türelmetlensége, ha céltalan szószaporítással és oda nem illő phrasissokkal alkalmatlanokodnak neki. A türelmetlenség kiváltképp egyszer, oly hangosan nyilvánult, hogy nála hangosabbak csupán azon tetszésnyilatkozatok voltak, melyekkel a szellemdús elnök minden egyes főszóalálása fogadtatott. Az éljenek csak ugy harsogtak, és midőn az elnök bevezető beszédét bevégezte s az ülés végén búcsúszavait elmondta, oly harsány és lelkesedett „éljenben“ tört ki az egész gyülekezet, hogy hangosabban még a muzeum terme sem dicsekedhetett, még azokban a szép napokban, melyekre most már csak emlékezni lehet. Hiába, orientális népfaj vagyunk, mind tetszésünkkel, mind visszatetszésünkkel nem szeretünk adósok maradni, s ha érzelmeinket nyilvánítjuk, hát bizony kissé hangosan teszszük. Hamar lelkesedünk, és lelkesedésünk meleg. Hogy tüze, vajon nem szalmattiz-e, az megint más kérdés. Adja Isten, hogy legalább most ne legyen az.

Még egy más körülmény tett rám kellemetes benyomást. Az egész gyülekezetnek tökéletesen magyar külszine. Valóban kellemesen lepettem meg, midőn a magyar ruhának ily nem is várt, korlátlan uralmát láttam. Azok az öreg zsidók, nagyatyái a már tökéletesen magyarrá lett jelen ifjuságnak, oly jól veszik ki magukat a hosszú attillában. És ahhoz a zsidó typust oly hűn viszsztatüköző archoz, soha sem hittem volna, hogy oly jól áll a feleses atilla meg a szük nadrág. Csak rajta, hisz szívből mindig magyarok voltunk, legyünk azzá külsőleg is, nyelvben és ruhában!

Mielőtt olvasóimnak két hétre bucsút mondanék, még egy kötelességnek akarok eleget tenni. Bocsánatot kell kérnem Tencer barátomtól, hogy ezuttal az ő mesterségében mertem kontárkodni. A köszégről szóló tudósítás az ő szabadalmazott tulajdona. És midőn ezennel bünbánólag megvallom, hogy a céhrendszer törvényei szerint erre nekem nem volt jogom, csak az a tudat vigasztal, hogy Tencer barátom sincs még a „mesterek“ sorába fölvéve.

Kenyeresy.

Az áldás.

(A Thalmud, Taan, 5, b. után.)

A szülők helyett legyenek fiaik ...
(Zsolt. 45, 17.)

Egy nyári nap szép reggelén, midőn a felbőtlően láthatáron még csak a hajnal első biborpirja vala látható, mely Z... hálószobáját, az ablaküveg sugártörése okozta ama varázsos világgal betölté, mely minden érző kebelben hálaérzuleteket költ föl a nap s a világ teremtője iránt, — Z...t nem csak az ágyon kívül felöltözve, hanem már mély áhitatba merülten Istenhez könyörögve találjuk, hogy napi munkájához neki áldását adja, meg levén győződve arról, hogy Isten áldása nélkül az ember minden fáradozása s törekvése siker nélkül marad. A reggeli áhitat után Z... egyszerű reggelit vesz magához, s ezért is hálaimáját a minden élő lény táplálójának röviden, de annál háladatosabb szívvel elrebegeven, utazásra készül.

A tett készülétek után ítélve, az utazásnak nem igen hosszúnak kelle lennie. Mert vándorbotján s utazótáskáján kívül, melybe azonban egy falat kenyeret sem tőn, egyebet nem vitt magával. Mielőtt házát elhagyta volna, ajtaja küszöbén megállapodott s még egyszer járatta szemeit szobájának falain, mintegy bucsút vevén mindazoktól, mik rajtok függének, s az ajtó mellékére illesztett pergamentkereskét, mint a Mindenható oltalmának sz. jelképét megcsókolván, házát Isten oltalmába ajánlotta, s eltávozott.

A nap reggeli sugarai még csak a hegyek s fák legmagasabb csúcsait aranyozák be, midőn Z... lakhelységének már csak magas tornyát láthatá háta mögött, oly sebesen haladt előre, és ki őt ugy sietni látá, senki sem kételkedett volna abban, mikép Z... utazásának célját nem csak teljesen ismeri, hanem hogy ennek nem is igen messze távolban kell lennie. A táj, melyen ő oly fáradhatlanul áthatolt, a természet minden kellemével diszlett; minden helyen más más tünemény ragadhata volna el érteket: itt a rét ezer meg ezer színezetű pompás virágjai, amott a gyümölcsdús mező arany kalászainak hullámzása, majd csörgező patakok s források édes susogása, majd a madarak bájos hangu, a levegőt betöltő dalai; de mindezek Z...re mélyebb benyomást nem tettek, — vagy mert a természet bájai őt általában nem hathatták meg különösen, vagy pedig mert elmerülve gondolatjaiba, figyelmét az őt környező tárgyakra nem fordíthatá; — elég hozzá, hogy Z... a környéket repülő léptekkel inkább befutá, mintsem beutazá, s nem egyszer láthatjuk őt, mint törölgeti le verejtékét izzadó homlokáról, a nélkül, hogy ily alkalommal csak egy rövid pillanatra is megállapodott vagy kipihent volna.

A nap azonközben igen magasra hágott, sőt a ki annak állásában magát tájékozni bírta, észrevehette azt is, hogy délelő pontját már régen elérte, midőn Z... mintegy mély álomból fölriadván, egyszerre megállapodott, s a földhez szegzette, a helyről, melyen épen állott, egy lépést sem mert előbbre tenni. Körültekintett, mint az oly ember, ki ellenségek vagy vadállatoktól van körülveve, mintegy tanakodván önmagával, vajon nem kémlélhetne-e ki valahol egy rést, melyen fenyegetett életét megmenthetné?

S valóban Z... hasonló, ha nem is ugyanazon helyzetben találta magát. Megette a hosszú, nagy fáradsággal befutott ut, s előtte hosszú és sűrű erdőség, melybe be kellett mennie, ha nem akará fáradalmas útját kimerült állapotában visszafelé újra megtenni. Soká állt határozatlanul, habozva mitevő legyen; végre az erdőbe menésre tökélt el magát, remélvén, hogy az út, mely az erdőbe beviszi, onnan ki is vezet, s ha kittözött céljához nem, de legalább valamely faluba hozza, honnan azután valahogyan utba fog igazíttatni. Bement az erdőbe. Kettőztetett sebességgel folytatá most útját, részént félelemből, részént a gondolat szülte aggodalomból, hogy az erdő mégis nagyobb lehet, mintsem eleinte képzelé, mely esetben nem csak minden erdei, hanem még azon veszedelemnek is ki volt téve, hogy szomj miatt, mely őt már jó idő óta győtré, s melynek enyhítésére most csak kevés reménye vala, el kell vesznie. A hőség rekkenő vala. Szomja minden perccel növekedett. De mennyivel világosabban ismeré fel veszedelmes helyzetét, mennyivel inkább csökkent minden reménye az iránt, hogy rövid idő múlva az erdőn túl lesz, s tán egy emberre akad, ki őt utba fogja igazítani: annál jobban szedé össze utolsó ereit, hogy az erdőn átjuthasson. Végre az út is, melyen haladt, az erdő sűrűjében elveszett, s így egy ember nyoma sem vala többé látható. Most végső reményétől megfosztva ereje is végkép elhagyta őt, s egy fa alatt összerogyott. Több percig ama állapotban feküdt, mely inkább nevezhető alétságnak, mint álomnak. Egyszerre fölrezzent s erőltetett figyelemmel egy közel nesz után hallgatózott. Szívében újra remény támadt, mely arcvonásaiban világosan tükröződék vissza; minden szívdobbanásával biztosabbá látszék lenni a felől, a mi elméjét foglalkodtatá.

Nagy nehezen emelkedék föl fekhelyéből s kémlelve odább lépdgelt. Minden lépéssel nagyobb bizonyosságot nyert arról, hogy reményében nem csalódik. Igen, nem csalódom! rebege maga elébe; itt legnagyobb közelségben vízforrásnak kell lennie, melynek csörgezését hallom. Még néhány lépést tőn, s — egek! mit látott? nem csak egy csendes folydogáló patak kristálytiszta cüzsthajait, hanem egy terebélyes fát is, mely virányos partjain állva, galyait arany színű gyümölcsessel földre hajtá anynyira, hogy csak kezét kellett az embernek kinyújtania, hogy gyümölcséből vehessen.

Letérdel s az élet forrásából néhány kortyot szörpöl. Most néhány percig pihen. Azután fölkel s a fáról gyümölcsöt tör. Ez oly jóízű, oly édes, hogy egy két darabot belőle evén, egészen fölűdült. Még egy ideig a fa hűsítő árnyékában hever, s miután gyümölcséből néhány darabot táskájába is tőn, útját újra folytatni akarja.

De mielőtt ezen áldásdús helyet odahagná, el nem mulaszthatja szívének becsú hálaérzetét a fa iránt kinyilatkoztatni.

„De mivel“ ugymond „Isten-áldotta fa, áldjalak meg én, s mit kívánhatok tened? Azt kívánjam-e, hogy gyümölcsben bővelkedjél? Ó, mily gadagon ragyog hűske koronád a gyümölcs arany ékében! Mint nyögnek ágaid üdítő termésed drága terhe alatt! Vagy azt kívánjam-e neked, hogy galyaid hűvös árnyékot nyujtsanak a fáradt vándornak? Ó mily édesen leng a lanyha szellők lágy szárnya lombjaidban, melyek sűrűségén a nap legfinomabb sugara sem hat át! Avagy azt, hogy törzsököd ki ne száradjon? Ó, hisz az ezüst patak fris hajjai szüntelentül mossák mély gyökereidet, s mindig új meg új tápot nyujtanak életednek!

Mit kívánjak tehát ó fa teneked? s mivel áldjalak meg téged?

Vajha minden galyadból valaha egy fa fejlődjék oly áldásdus, mintte vagy!

Bánfi.

PEST.

A hitközség f. hó 26-kán tartott választmányi gyűlésében, a közgyűlésben kinevezett számadásvizsgáló bizottsmány beadta jelentését. A számadás tökéletesen helyesnek találtatott, és én is szívesen használom föl ez alkalmat arra, hogy e számadásnak egy pár lényegesebb adatait közöljem.

September elsején, midőn az új választmány a községi ügykezelést átvette, 3809 ft. 61 kr. volt a pénztári készlet; az összes bevétel, ez összeget is beleértve, december 31-éig 37,386 frt 1 krajcárra rugott. Kiadás volt ugyanezen időben 29,119 frt 35 kr.; maradt pénztári készlet december 31-én 8266 frt 65 kr.

A kiadások összegéhez járult a zsinagóga 789 forinttal, a templom 3978 fr. 61½ krajcárral; a kóroda 4216 ft. 98 krajcárral; az árvák ellátása 535 frt. 5 kr.; a fitanoda 3228 frt. 82¼ kr.; a leánytanoda 1004 fr. 57 kr.; a mintafőtanoda 474 frt 20 kr.; a kisedővoda 400 frt 82 kr.; a vasárnapi és vallási iskola 135 frt; iskolai gyermekek ruházása 1590 frt 50 kr.; tanítói képezdészek gyámoltása 60 forinttal.

A kimutatásban találunk 120 frt kiadást irodalmi célokra is, a mi a pesti községnek és költségvetésének nagyságához viszonyítva elég csekély összeg ugyan, mindazonáltal célszerű beosztás mellett üdvös következményű lehet, és azért sajnálom, hogy ez irodalmi célok mivoltáról a kimutatás felvilágosítást nem ad.

Még több érdekes határozatot közölhetek a választmányi ülésből.

A kórházi bizottsmány beadta jelentését a segédorvosi állomás betöltése iránt. A pályázók közül különösen 4 Hofmeister, Schlesinger, Sterk és Vahrman tudor urak ajánlottak a választmány figyelmébe. Különben a pályázók folyamodványai és csatlékaik hétfőig lesznek a választmányi tagok által a községi irodában megtekinthetők, mely napon a választás titkos szavazat útján megtörténik.

Ez alkalommal megemlítem, hogy a kórházi kert jó karba helyezése iránt is tétetnek előkészületek, valamint az intézet jelenleg hiányos felszerelésének kiegészítése végett, a Chevra Kadisa által e célra felajánlott 1000 forintot kívül, hölgyeinkhez fog adakozás és gyűjtés végett felszólítás intéztetni.

A kultuszadó-bizottsmány, mely választmányi tagok és közgyűlési képviselők közül és azonfelül bizalmi férfiakból a kézművesek osztályából álland, szintén hétfőn fog életbe lépni.

A karlsbadi izr. kórház fentartásához, miután ez intézet betegei egy negyedrészen magyarhoniak, 100 forinttal járul a hitközség.

Pollak Leo ur egy az előljárásnak ajánlott röpíratot „kultusztemplomi normatíváról“ mutatott be, mely tudomásul vétele végett az istentiszteleti osztályhoz és a rabbínátushoz utasított.

A nyomtatványi költségek leszállítása tárgyában a gazdasági osztály szólítottatott föl javaslatételre.

Az iskolai osztálynak végre meghagyatott, hogy a

pénztári és gazdasági osztályok több tagjával és néhány szakértővel egyetemben, az iskolaház építésének tárgyában tervet dolgozzék ki.

Még kettőt akarok felemlíteni, azt, hogy községünk elnökének jövő vasárnap a közgyűlésnek előterjesztett közigazgatási jelentés egy példányát lesz szerencséje a királyi helytartó ő excellentiájának átnyújtani; és azt, hogy a bécsi hitközség ugyan e jelentés három példányát kérte ki magának a titkári hivataltól. Másról máskor.

Az „Izraelita-Magyar-Egyletről“ is annyival inkább kell szólanom, mert azt utóbbi jelentéseimben a hitközségi közgyűlés végett, egészen elhanyagoltam.

Megigérttem volt olvasóimnak, hogy a mint a választmány azon határozta, miszerént az eddigi szépirodalmi felolvasások népszerű tudományos előadásokkal kapcsolatosan össze, a foganatosítás stadiumába lépend, arról olvasóimat értesítendem.

Örömmel teszem ezt, midőn jelenthetem, hogy a felolvasási bizottság ezen megbízatásában ép oly gyorsan, mint sükeresen járt el.

A bizottsmány két szakférfiut nyert meg, névszerént Grossmann Ignác tanár urat, ki a természettudományok, és tisztelendő Dr. Rokonstein Lipót rabbi urat, ki a héber történetből fog felolvasásokat tartani.

Az előadások egymást hetenként felváltva szombat-ként tartatnak, és mindenkor egy vagy két szépirodalmi felolvasással lesznek egybekötve.

Együttal e felolvasások órája is későbbre, esti 7 órára, tétetett át.

A tudományos előadások cyclusát Dr. Rokonstein kezdi meg, f. é. március elsején. Ezen intézkedéssel a felolvasások jelleme és hordereje egészen megváltozik, miért is célszerűnek találtatott, hogy az első ilyen rendezett felolvasás, a felolvasási bizottság elnöke Mezei Mór ur által ezen alkalomhoz mért beszéddel nyitassék meg.

Tencer.

LEVELEZÉSEK.

Nagyvárad, február 24-én.

Rosz hírrel jövök t. szerkesztő ur! Magyar-zsidó községünknek működése f. hó 22-én felsőbb rendelet folytán felfüggesztetett, templom és iskola bezárattott. Mindamellett nem csökkent bizalmunk a jobb fordulat, és a hatóságok felvilágosodottsága iránt, melytől ezt várjuk.

A vitakérdés, mely egyelőre ily sajnos eredményre fejlődött, a nyilvánosság közlegei által annak idején eléggé volt megvitattva, hogy azt itt mellőzhessem.

Alig tévedek azonban, ha felteszem, hogy községünk ezen váratlan és hirtelen felfüggesztése a felsőbb helyen uralkodó azon nézetnek volt kifolyása, mintha nem vallásközségi, hanem politikai célok lettek volna az ismeretes nagyváradai zsidó mozgalmak rugói.

Azért reményem, hogy a tévedés felvilágosításával községünk is ismét helyre állhatand. Minden esetre el nem mulasztandja az előljárásság vallási és iskolai intézményeink háborítlan fentarthatásáért legfelsőbb helyre, s talán egyenesen Ó Felségéhez kérelemmel járulni.

Meglehet egyébként, hogy épen ez eset fogna azután alkalomul szolgálni arra, hogy a két község között fenforgó pénzkerdesek is barátságosan kiegyenlítettessenek, s a béke és kölcsönös türelem véglegesen helyreállítsassék.

Megjegyzem, hogy községi viszonyaink tárgyában régebben lett már hatósági vizsgálat elrendelve, a felfüggesztő rendelet azonban ezen még be nem fejezett vizsgálat mellőztével hozatott.

Ily körülmények között, képzelheti ön t. szerkesztő ur, mely sóvár vágyakat keltett bennünk hasonló viszonyok után, az önközgyűléséről szóló örvendetes jelentés!

Felső-Magyarországból.

A természet hideges, zuzmarás leplelben nem igen kedvező ugyan a sétatázásoknak, de miután te is, kedves „Magyar Izraelitám“ barátságosan, zord éjszaki s keleti szelektől fagyos időben indultál utnak, bizonyosan nem fogod megvetni szíves meghívásomat, és habár csak szellemben is, el fogsz kísérni keresztül kasul tett körutaimon.

Kiindulási pontunk Kassa, Felső-Magyarország fővárosa, s egyike azoknak, melyekben 1848-ig izraelitának vagy éppen nem, vagy csak kivételesen egy-kettőnek szabadott laknia, s habár az itt letelepedett kevés izraelita jó barátságot tartott is keresztény testvéreivel, célszerűnek találták mégis hitbeli életükben a családi körre szorítkozni; s valóban is a kassai izraeliták csak 1850 után szervezkedhettek vallásközséggé, melynek élén több éven át, a tág körökben szép hírnévvel bíró Schwab tr. ur állott. E hitközség vallásügyi kormányzója Seeligensfreund ur újabban egy nagyobb oroszóni hitközségbe hivatott meg rabbinak, s így a vallásközség ügyei más kezekbe fognak átmenni. Miután különben, e hitközségnek jelenleg Holländer Gyula ur, szelendőz atyjának méltó fia, az előjárója, ezen szellemi és anyagi tényezőkben gazdag község közel felvirágzásában alig kételkedhetünk.

Mint halljuk, a község Bettelheim urat, eddig a komáromi hitközség rabbinatusi ülnökét szándékozik rabbi és vallásantitójának felvenni. Miután Bettelheim ur próbaszónoklataival minden szívet megnyert és mint rabbinatusi ülnök és vallásantitó már működött is, remélhető, hogy hivatalba léptével azonnal megszűnendik az e községben jelenleg tapasztalható egyik másik hiány, minő például különösen az, hogy a reáltanoda, gymnasium és képezdénec majdnem 100 mőzesvallásu tanítványának nyújtott rendezett hitoktatás fenakadt, felfüggesztetett.

Innen postán Sáros megye székvárosába, Eperjessre megyünk, hol 300-nál több izraelita lakik. A szép imaház rendezett istentiszteletével, a jól szervezett községi tanoda, egyéb községi intézetek, s különösen azon kedélyes életmód, mely oly ritkán lelhető fel a városokban, e helyet hazánkban a legkedvesebbek egyikévé teszik. Mennyire biztosíthat összhangzó, egyetértő, összetartó közreműködés egy községet belső és külső viharok ellen, ezt ez ifju ültetvény tapusítja, melyben a rabbi ugyan változhat, de nem változott a rendezett istentisztelet iránti előszereket. Mint iskolabarátok természetesen szent kötelességünknek tartjuk az itteni községi tanodát meglátogatni, melyben egy igazgató és 3 osztály-tanító működik. Meglepő a serdülő kiesinyek rendszeretete és a tanítóknak hivatásukhoz ragaszkodása. És méltán, mert a község nem csak javította tanítóinak anyagi helyzetét, hanem igazgató-tanítója Deutsch ur számára teremtett nyugdíjalapjában kijellette azt is, mit a magyar hitközségek legnagyobb része tanítóért tenni még mindeddig elmulasztott.

De térjünk vissza Kassára, innen pedig Zemplénbe. S. A. Ujhelybe. Ujhely, Felső-Magyarországnak névleg legnagyobb hitközsége, bir jól rendezett mintafőtanodával, melyben 7 tanító, és 3 tanítónő működik, bir izraelita kórodával, tébolydával, mely a Kászténbaumféle alapítványból tartatik fel, és más egyéb ily nagy községben szükséges intézményekkel és intézetekkel.

A mérsékelt haladás barátja bizonyára sok korholásra méltót fog itt találni, a nem otthonos sok idegenszerűt fog tapasztalni; de ha meggondoljuk, hogy mily nehéz a Lengyelországból beözönölő Chassidismus elleni harcot folytatni, ugy a községnek éppen „conservatív izraelita“ közéletében fogjuk meglepődséget találni, és belátni, hogy a vallásbeli meggyőződés és a polgári kötelességek között semmi collisió nincsen; — hogy hű fiaii lehetünk szép hazánkban, s egyszersmind igaz hivei Mózes sziklára épített vallásának!

Egy látogatás a mintafőtanodában, meggyőz bennünket a „zsidó-magyar néptanoda“ kettős feladatáról, miről t. szerkesztő ur engedelmével, egy külön cikkben: „Az izraelita néptanodák feladata Magyarországnban“, fogom majd nézeteimet kifejteni. — Mint különösen jellemzőt, kiemeljük azt, hogy ez intézetnek majdnem minden tanítója született magyar, és természetesen előszere-ttel ápolják a hazai nyelvet az ifju intézetben. — A leánytanoda, melyben három tanítónő működik, több mint 130 tanítvány által látogatattik, és mint az az életben történni szokott, itt is a hölgyek előnyt vívtak ki magoknak a férfiak felett, mert a leánytanoda termei a legbarátságosabbak, kényelmesek, mit a fitanodáról, legalább hasonmértékben nem mondhatni.

Egy mellékutczában van a Chassidimék „Clauz“ja mely azonban igen gyéren volt látogatta, s itt azon felvilágosítást nyertük, hogy a község ezen töredéke nagyon megfogyott.

Évek előtt a Chassidismus Ujhelyben különösen virágzott,

de miután ez azóta egy más szomszéd városkába tette át székhelyét, jó lesz körutunkat ezen irányban folytatni; előbb azonban meglátogatjuk Homonnát, szintén Zemplén megyében, mely városkát 600-nál több izraelita lakja.

Egy tökéletesen szláv helységbe jutunk itt, tisztelt olvasóm, melyben a keresztény honoratiórokon kívül főleg csak a zsidók szeretnek a magyar nyelvvel élni. Habár a két rabbi keveset tesz is a község emelésére, istentiszteleti rendjét tisztességesnek, népiszkoláját kitünőleg rendezettnek, és községigazgatását igen jónak fogjuk mégis találni. A községi iskola, melyet a jelenlegi mintafőtanodai tanítók Rosenmeyer és Löw szerveztek 1857-ben, Felső-Magyarország legjobbainak egyike, és annak ép oly szelendőz, mint humanus igazgatója Ungar orvostudor ur, nem kevés érdemet szerez magának a tanoda fentartása és a tanítók anyagi helyzetének biztosítása körül.

X. . .

Moór, február 16-án.

T. szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy azon cáfolat ellenében, melyet a k. nyéki izr. hitközség viszonyairól tett közlésem előidézett, magam ment-ségére még egyszer csak röviden felszólalhatssak.

A „zavaros forrás,“ melyből én a cáfolat szerént tudomásmat merítettem, részént saját tapasztalásom, melyet előbb ugyan-csak Nyéken, később pedig annak tőszomszedságában szerettem magamnak, részént éppen cáfoló urnak is közlései.

Igy körülbelül három hó előtt éppen ő panaszolta, hogy két hó óta fizetést a községtől nem kapott.

Egyébként óvakodom sértő kifejezésektől, s ígérem, hogy ily csekélységek miatt többé a nyilvánosság terére nem lépek, másrészt pedig leghőbb kívánságom az, hogy mindazon szép remények, melyekkel cáfoló ura nyéki hitközség iránt kecségtet, a közel jövőben megvalósuljanak és fájdalom, való jelentésem ek-ként tények által hathatósabban megcáfoltassék.

Steppinger Zsigmond
főlelele tanító.

Bécs, február 21-én.

Az alkotmány ünnepét, február 26-át a helybeli izraelita hitközség is meg fogja ünnepelni. Az ünnepi szónoklatot derék hit-szónokunk Dr. Jellinek ur tartandja.

Azon körökben, hol az ember leginkább keresné az értelmi-séget, az iskolákban t. i., itt a vallási türelmetlenségnek különös jelei mutatkoznak.

Igy egy alreáltanodának egyik tanítója például arra akarja kényszeríteni a mőzesvallásu tanítványokat, hogy szombaton is irjanak feladatokat; s ha ezt nem teszik, természetesen büntetés alá esnek.

Egy másik, szintén reáltanodai tanítónak meg azon különös gondolata jött e héten, a tanítványainak adott iránytani feladatnak témájául adni annak bebizonyítását, hogy Mózes és Dávid vakmerőek voltak.

Katolikus szempontból sem szabad ugyan az ó testamentomi próféták jellemét így profanizálni, de még kevésbbé helyes elhétő ez eljárás oly intézetnél, melynek tanítványai egy hatodrészben mőzesvallásuak!

A magyarországi árviz károsultak javára

nálam következő adakozások folytak be:

Grünhut W. és B. 10 frt. — Breuer A. 2 frt. — Weisz E. 1 frt. — Eischschitz Mór 1 frt. — Stern Salomon 3 frt. — Porges Jakab tanuló gyűjtése 2 frt. — Spitzer Mór 2 frt. — Spitzer Simon 2 frt. — Piltz Jakab 1 frt. — Boskovitz Simon 1 frt. — Weisz Armin 1 frt. — Wolf József 1 frt. — Seifensieder A. 1 frt. — Wahr-mann Jehuda, rabbinatusi ülnök 2 frt. Brill Sám. Löv., rabbinatusi ülnök 1 frt. — Több ifjukorbéli barát 10 frt. — Neier Mihály 3 frt. — Adler Fülöp 5 frt. Wertheimer P. S. 10 frt. — Az izr. mintafőtanoda tanítványaitól utólagosan 2 frt. 50 kr. — Pollák Izsák 3 frt. — Klein Mór 1 frt. Pollák József 1 frt. — Friedmann P. 50 kr. — Kurzweil Sám. 5 frt. — Breuer Isaiás 1 frt. — Mandl Mór 1 frt. — Spitzer Ezechiél 10 frt. — Hay Sal. 10 frt. — Stein Jakab 10 frt. — Spitzer Gerson óbudai kottongyárának személy-zete 18 frt. 50 kr. Wassermann Jónás 5 frt. — Politzer Mark 2 frt. Blass Zsigmond 2 frt. — Kampl Sámuel 1 frt. — Weisz Lipót

Bernát 2 frt. — Fleischl Dániel és társa 10 frt. — Dr. Löwy Miksa 5 frt. — 2-ik városi házaló egyesület 15 frt. — Mandl H. 2 frt. — Neuschloss Adolf 10 frt. Dr. Meisel nőcselédje 1 ft. — Aus-terlitz Betti 10 frt. — Singer Bernát 2 ft. — Löwy Antonia 2 ft. — Wolfinger Armin 5 frt. — Buchbinder Abraham 1 frt. — Singer Gerson 20 frt. — Singer Jakab 10 frt. — A pesti izr. általános beteg és temetkezési egyesület tagjai 180 frt. — Grünbaum Henrik 1 frt. — Leitner Mór 5 frt. — A szegény izraelita kézművesek beteg és temetkezési egyesületének tagjai 40 frt. 85 kr. — Wertheim József 1 frt. — Bergel Dávid és fia 10 frt. — Valatin József 10 frt. — May Dániel 2 frt. — N. N. 2 frt. — Horovitz Jónás 2 frt. — Abeles Illés 10 frt. — Baumann József 5 frt. — Moskovitz Jakab 15 frt. — Helfer Mária 5 frt. — Sonenthal Armin 2 frt. — Hahn szül. Schlesinger Julia 5 frt. Ennek gyermekei 2 frt. — K. F. 5 frt. Frommer Armin 5 frt. A. s. 1 frt. Singer testvérek 40 frt. Karpeles S. 5 frt. — Karpeles Fanni és Satolta 5 frt. — Heimann József 5 frt. — Weiss Armin 1 frt. — Dr. Meisel főrabbi 10 frt. — Freibauer Ede 10 frt. — Reif Jakab 3 frt. — Boskovitz Márk 5 frt. — Stern Antal 2 frt. — Singer Dávid 3 frt. — Mauthner Antal 10 frt. — Engländer H. és fiai 30 frt. — Singer Salamon 2 frt. — Quittner Károly 5 frt. — Mangold József 5 frt.

Összesen 687 frt. 35 kr. o. é

Dr. Meisel főrabbi.

Vegyes hírek.

Az aradi szent egyesület kórodájában, az elmúlt évben 127 beteg egyén nyert ápolást. E kóroda most végkép kiépített, s tehát ezentul az eddigiekénél kétszerre több beteg fog benne elhelyeztetni. Felszereléséről az egyesület tagjai nagylelkű adakozásokkal gondoskodtak. (B. Ch.)

— Az újvidéki izraelita hitközség 1,000 frttal járult az Újvidéken alapítandó szerb nemzeti gymnasium alapítókéjéhez.

Ft. Löw Lipót szegedi főrabbi ur neje, pompás menyeggel ajándékozta meg a magyarkanizsai izraelita hitközséget.

(Ill. Jdnz.)

Január hó utolján tartotta meg a győri izr. hitközség halott-temetkezési társulata 9 év utáni közgyűlését, melyet az tesz emlékeztessé, hogy különféle jótékony célra több mint 4000 frtnyi adakozás történt. Eszmeláncolatnál fogva megemlíthetjük, hogy az izr. ifjúság által évenként tartatni szokott táncvigalom is elmaradt, s az e célra begyűlt 450 frt. szintén jótékony célra, nevezetesen a kórház javára egyhangulag felajánlatott. (Gy. Közl.)

* Az „O. D. P.“ pesti levelezője azon alaptalan hírt közli, hogy az „Izraelita-Magyar-Egyesület“ titkárát katonai kíséret alatt a Károlykaszárnyába vitték.

Mi egész biztossággal állíthatjuk, hogy ez egyesület mindhárom titkára háborítlan szabadságnak örvend.

— Az „Izraelita-Magyar-Egyesület“ helyiségein f. évi március 1-én népszerű tudományos és szépirodalmi felolvasás lesz. Olvasni fog: Dr. Rokonstein Lipót rabbi a zsidó nemzet történetéről, és Hoffmann Lajos ur.

A felolvasások ezentul mindenkor esti 7 órakor fognak tartani.

Budweisban, Csehországban izraelita hitközség alakul. Zsinagóga építésére 4200 frtért vettek egy telket, a f. hó 11-én rendezett bál jövedelmét pedig annak belső feldiszfizetésére fordítandják. (B. Ch.)

Egy csehországi plebános tiltakozott az ellen, hogy egy izraelita tanító egy katolikus családban az iskolás gyermeket magánoktatásban részesítse. Ezen eset alkalmából Dr. Mühlfeld a birodalmi tanácsban interpellálta az államminiszteriumot, mire államminiszter ur azon választ adta, hogy a közoktatási törvények legközelebb revidió alá fognak vétetni.

A bécsi szegényintézetnek ez évben 26,418 frt. 99 krnyi jövedelme volt. (Nzt.)

Meisels varsói rabbi f. hó 13-án lépett át az orosz határon, és jelenleg Kattovitzban, Poroszországban tartózkodik. A lengyel nemesség condolenciájának kinyilatkoztatása végett deputációkat küld hozzá. Varsói izraeliták és keresztények vetélkednek azon törekvésben, öt vesztett hivataláért kárpótolni. Photographiájának kicsinyített könyomatát 3 ezüst rubellel árulják, s eddigelé már 20,000 példányt adtak el, melyeket minden magasabb rangú lengyel és lengyel nő mellén visel. A jövedelem a rabbi jövőjének biztosítására volna szánva!

Az orosz zion izraelita iskolák reorganisatióját várják, olyképen, hogy ezentul ez intézetek igazgatói nem-izraeliták ne lehessenek. (Nzt.)

Krakkóban két izr. nőegyesület alakult. Az egyik árvaházat alapított, míg a másik szegény gyermekágyas nők gyámolítását tűzte ki céljául.

Bécsi β. jegyű levelezőnk levele későbbben jutott kezünkhöz, sehogy azt már e héten közölhetjük volna.

Jövő számunkban egész terjedelmében adandjuk e levelet, addig is kettőt emelünk ki belőle.

A „Zion“ nevű dalárda előadást rendezett, melyben a dalárda tagjain kívül több a bécsi színházaknál alkalmazott művész és művésznő is közreműködött, s melynek egész, nem jelentéktelen tiszta jövedelme az árvizkárosultak javára szenteltetik.

A bécsi hitközség e héten elhatározta egy izraelita árvaház alapítását, melyben szegény árvagyermeknek teljes ellátást és ápolást fognak találni.

Szerkesztői s kiadói levelezés.

P. C. urnak Bécsben. Levelét köszönettel vettük, és használtuk, előbbeni két levele ellenben nem jutott kezünkhöz.

... n. urnak Székes-Fehérvárott. Névtelentül beküldött közleményeket nem használhatunk.

Breuer Rudolf urnak Puchón. Az előfizetési díj félére csak 3 frt. Így a feleslegül küldött 20 krt. javára irtuk.

Kiadó tulajdonos **Zsengeri Mór.** Felelős szerkesztő **Dr. Rokonstein Lipót.** Főmunkatárs **Mezei Mór.**

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Bauer Móric és Fanny jótékony alapítványából 1861-ik évre egy szegény özvegynek, vagy egyéb arra méltó szűkölködő személynek vagy családnak, 250 ft o. é. adatik gyámolításkép. Az illető folyamodók felszólítatnak, miszerént folyamodásaikat az e városbani illetékesség, erkölcsiség, és szegénység iránti bizonylatokkal ellátva, legfeljebb 1862-ki Március 20-án a község jegyzői hivatalában bélyeg nélkül benyújtásák. Pest 1861-ik évi December hóban.

A pesti izr. hitközség előjárósága

Dr. Hirschler, elnök.

(3--3)

Szilvorium

של פסח

a legjobb minőségben és jutányos áron folyvást kapható

Zsengeri Mór nál

Pesten, lipótvárosi templomtéren 6 sz. alatt.